

Повний текст звіту

Сьогодні Об'єднана слідча група (JIT) представляє перші результати кримінального розслідування причин катастрофи авіалайнера рейсу MH17

17 липня 2014 року у рамках цієї слідчої групи спільно працюють представники Австралії, Бельгії, Малайзії, Нідерландів і України.

Йдеться про велике і складне розслідування. Щоб проілюструвати свої слова хочу навести кілька даних, які допоможуть вам уявити собі його масштаби:

Протягом тривалого періоду часу у розслідуванні, в складі Об'єднаної слідчої групи JIT, брало участь від 100 до 200 слідчих і різного роду експертів. До цього дня, щодня, працюють над справою до ста слідчих, прокурорів і експертів. За минулі два роки найскрупульознішим чином було розслідувано вміст десятків контейнерів, що вміщують тисячі фрагментів та уламків. 1448 з цих фрагментів були внесені до бази даних як речові докази. До більше ніж 20 країн було направлено 60 запитів про правову допомогу, і на багато з них була отримана відповідь. Ми досліджували двадцять різних систем озброєння. Ми зафіксували п'ять мільярдів сторінок Інтернету, зміст яких розглядається на предмет цінності для розслідування. Було проведено ретельне розслідування і фіксація півмільйона відеозйомок і фотографій, і було допитано понад 200 свідків. Крім того, було прослухано 150 000 записаних телефонних розмов, зміст яких було коротко викладено і проаналізовано на предмет цінності для розслідування і справжності. У зв'язку з цим понад 3500 з цих прослуханих телефонних розмов було повністю і ретельно зафіксовано, переведено і проаналізовано. Все це оформлено в понад 6000 протоколів.

Раніше Рада безпеки Нідерландів уже оголосила результати свого розслідування. Різні розслідування були здійснені також багатьма журналістами і групами дослідників, як, наприклад, «Беллінгкет». При цьому висувалися різні сценарії і теорії, як в засобах масової інформації, так і в мережах Інтернету.

Наше кримінальне розслідування направлено на встановлення істини і його остаточна мета – виявлення і кримінальне переслідування винних. Істотна різниця між нашим розслідуванням і журналістським документальним фільмом або ув'язненням розслідування за знайденими в Інтернеті матеріалів, складається в тому, що ми не можемо обмежитися висновками, зробленими на основі ймовірності. Висновки, які спираються на законні і переконливі докази – найважливіше в розслідуванні Об'єднаної слідчої групи. Причому вимоги до доказів високі – ці докази повинні вистояти можливу критику в залі суду. І ми впевнені, що зібрані нами докази виключать будь-які сумніви в причинах катастрофи. Звичайно, останнє слово належить суду. Саме він винесе остаточне рішення.

За минулий період ми змогли зібрати стільки доказів, – як було вже заявлено раніше, – щоб могли дати відповідь на питання про використаний вид зброї, але що ще більш важливо, про те, де конкретно ця зброя була використана. Розслідування з виявлення винних потребує великих зусиль і додаткового часу.

Зазвичай ми з великою стриманістю ставимося до заяв про результати ще не завішених розслідувань; результати розслідування видаються тільки в залі суду. Однак дана справа торкнулася весь світ так глибоко, що ми шукали можливості представити вам результати кримінального розслідування вже в більш ранній стадії. Ми ще не можемо і не маємо наміру розповісти все; інакше ми ризикуємо зіграти на руку злочинцям. Крім того, суд надає великого значення таємниці інформації. Тому те, що ми сьогодні розповімо, обмежене існуючими рамками. Ми також не покажемо весь наявний у нас обсяг доказів. Ми зробили підбірку, яка ілюструє хід наших умовиводів і висновків.

- Перш за все, ми зупинимося на різних версіях, які ми досліджували, і на висновках, зроблених нами в зв'язку з цими версіями.

- Після цього ми перейдемо до результатів розслідування, зокрема щодо використаного зброї та місця запуску.
- В кінці ми приділимо належну увагу продовженню розслідування, спрямованого на пошук винних.

Дана презентація допоможе зрозуміти, в якій фазі знаходиться розслідування. Крім цього, ми готові заявити про те, що ми змогли зібрати більш ніж достатню кількість доказів і доказів, щоб скласти досьє, в якому чітко, не залишаючи місця сумнівам, буде розкрита причина катастрофи.

I Дослідження різних версій

Об'єднана слідча група (JIT) провела максимально широке розслідування, досліджуючи ряд версій. Ми надавали великого значення розслідуванню цих версій, незважаючи на те, що вже досить швидко після початку розслідування одна з них представлялася найбільш вірогідною. Адже розслідування повинно бути неупередженим і об'єктивним. Не виключено, що в майбутньому в процесі судового розгляду ці версії будуть грати роль, якщо на них, як на можливі альтернативи, будуть посилатися обвинувачені і їх захисники. Прокуратура Нідерландів повинна буде висунути переконливі аргументи на спростування цих альтернатив.

Дві з цих версій могли бути виключені вже незабаром, як я вже повідомляв раніше. Цими версіями були нещасний випадок внаслідок технічних причин або людського фактора, і можливість теракту, скоєного особою, яка перебуває всередині авіалайнера. Обидва сценарії були нами досліджені і ми не знайшли нічого, що вказує в даних напрямках. Рада безпеки Нідерландів (OVV) вже оголосила цей висновок 13 жовтня минулого року.

Після цього залишалися ще дві версії.

По-перше, можливість того, що авіалайнер рейсу MH17 був збитий іншим літаком, що має певну систему озброєння. Дану версію називають також версія: «повітря - повітря».

За минулий період нам вдалося виключити і цю версію - «повітря-повітря».

Після цього піде пояснення того, як ми прийшли до такого висновку.

Якби авіалайнер рейсу MH17 був збитий іншим літальним апаратом, він був би виявлений радіолокаційними системами. Радіолокаційні зображення (РЛЗ) стали приводів для багатьох суперечок і занепокоєння, але ми маємо в своєму розпорядженні достатню кількість РЛЗ, що мають ключове значення. Знаходяться в нашому розпорядженні РЛЗ надані Об'єднаній слідчій групі JIT як Україною, так і Російською Федерацією. Нещодавно група JIT після здійснення інтенсивних розшукових заходів, виявила цінні первинні дані військових радіолокаційних систем, зафіксовані мобільним радаром в Україні. Ці дані належали до досліджуваного регіону. Момент, що нас цікавить, даний мобільний радар проводив випробування нового програмного забезпечення. Даний радар мав обмежений діапазон, але виявив авіалайнер рейсу MH17 і, крім того, послужив для довершення картини.

Тому, з нашої точки зору, дискусію щодо РЛЗ можна вважати закритою. Сьогодні ми хотіли б підкреслити, що матеріали в нашому розпорядженні дають більш ніж достатню базу для висновків у кримінальному розслідуванні. Тому ми не потребуємо подальших додаткових матеріалів, щоб надати ще більшої переконливості кримінальному досьє.

Крім наявних у нашому розпорядженні РЛЗ, ми маємо у своєму розпорядженні протоколи допитів свідків, як, наприклад, авіадиспетчерів, які перебували на чергуванні в момент катастрофи. Слідчі групи JIT мають також аудіозаписи

переговорів українських авіадиспетчерів з пілотами літаків, що пролітали в українському повітряному просторі 17 липня 2014 року, включаючи авіалайнер рейсу МН17.

Усі ці дані в комплексі створюють досить повне уявлення про пересування повітряних суден в безпосередньому оточенні авіалайнера рейсу МН17. На базі цього подання слідчі групи JIT прийшли до висновку, що в районі авіалайнера рейсу МН17 не знаходилося ніяких повітряних суден, які могли його збити. Цього вже достатньо, щоб виключити дану версію. Крім цього, багато інших зібраних доказів вносять свій внесок у доказову базу на користь останньої версії. І ця версія така: Авіалайнер рейсу МН17 збитий наземним зенітно-ракетним комплексом.

Також і Російська Федерація поставила нас до відома про те, що вона має в своєму розпорядженні «нові» РЛЗ. Виходячи з цих міркувань, наданих Російською Федерацією, також був зроблений висновок про те, що на них не видно 2-го повітряного судна, яке могло б збити авіалайнер рейсу МН17. Також і в інших питаннях ці зображення не суперечать нашим нинішнім висновкам.

На базі маси зібраних доказів ми змогли встановити, що саме це був справжній сценарій подій і що саме він мав місце.

Результати кримінального розслідування, а саме в плані використаної зброї та місця запуску цієї зброї, будуть проілюстровані за допомогою трьох відеофільмів. В їх кадрах буде продемонстрована добірка зібраних доказів.

Частина кадрів відображає справжні матеріали і події, частина зроблена за допомогою комп'ютерної анімації, тобто створених нами зображень. Два зауваження перед показом. У записах деяких телефонних розмов, які будуть прослухані, згадуються імена окремих осіб. З цього ще не впливає, що ці особи є підозрюваними. Крім цього, я б хотів щось відзначити щодо написання назв населених пунктів сходу України. Назви деяких населених пунктів має різне написання, що, серед іншого, пов'язано з відмінностями між українською та російською мовою.

Контекст

У поясненнях до ситуації в липні 2014 року на сході України, буде використовуватися слово «сепаратисти». Об'єднана слідча група JIT вважає важливим пояснити, що під цим терміном маються на увазі всі особи, незалежно від їх національної належності, що воюють на сході України проти українських урядових військ.

У липні 2014 року на південному-сході Донецької області велися важкі бої. Сепаратисти вели бої, прагнучи забезпечити коридор до російського кордону, що проходить на півдні зони конфлікту. Під час збройних зіткнень українська армія намагалася шляхом активного використання авіації зупинити цей напад. Внаслідок цього сепаратисти понесли значні втрати, як в чисельності особового складу, так і військовому спорядженні. Із записів перехоплених телефонних розмов впливає, що сепаратисти в переддень відзначення 17 липня обговорювали нестачу більш ефективних зенітних комплексів для захисту від атак з повітря. У цих переговорах конкретно згадується система «БУК». Це пов'язано з тим, що система БУК має більш широкий радіус ураження, ніж зенітні ракетні комплекси, такі, як «Стріла» і «Голка», якими доти користувалися сепаратисти.

Як ілюстрацію ви почуєте перехоплені телефонні переговори учасників збройних формувань на боці проросійських сепаратистів, які розмовляють російською мовою. Ці бесіди представляють цінність для розслідування і мали місце ввечері 16 липня 2014 року і раннім ранком 17 липня 2014 року.

З цих бесід впливає, що сепаратисти мали гостру потребу в зенітно-ракетних комплексах БУК, і що вони їм дійсно були поставлені.

II Зброя

За результатами кримінального розслідування можна зробити висновок, що 17 липня 2014 р. авіалайнер рейсу МН17 був збитий ракетою серії 9М38, запущеної з самохідної вогневої установки БУК. Цей висновок сходиться з висновком Ради безпеки Нідерландів OVV від 13 жовтня 2015 р Вогнева установка БУК доставлена з території Російської Федерації і після цього повернута на територію Російської Федерації.

III Криміналістична експертиза

У процесі розслідування ми часто вдавалися до допомоги експертів-криміналістів. Саме завдяки криміналістичній експертизи нам вдалося встановити, що авіалайнер рейсу МН17 збитий ракетою серії 9М38.

Крім криміналістичної експертизи нами проводилися так зване імітаційне моделювання. Імітаційне моделювання передбачає ініціацію вибуху бойової частини і цілої ракети в спеціально підготовлених для випробувань умовах, здійсненого групою експертів-криміналістів з країн, що входять в JIT. У місці імітаційного моделювання, в числі іншого, навколо бойової частини і ракети були встановлені алюмінієві листи, що імітують обшивку літака. Навколо місця імітаційного моделювання була встановлена вимірювальна апаратура, в тому числі, високошвидкісна відеокамера.

У процесі імітаційного моделювання, проведені різні виміри, як, наприклад, вимір швидкості вражаючих елементів з бойової частини після детонації. При цьому стало можливим побачити картину ураження вищевказаних алюмінієвих листів в результаті перфорації вражаючими елементами, випущеними з бойової частини і частинами ракети. Результати цих випробувань порівнювалися з іншими даними розслідування, як, наприклад, з різними фрагментами, виявленими в ході криміналістичної експертизи. Головна мета цих випробувань полягала у розрахунку траєкторії ракети і порівняння картини ураження зі слідами, виявленими на місці катастрофи.

IV Маршрут і місце запуску

Використана для цього установка BUK-TELAR доставлена на схід України з території Російської Федерації. Слідча група змогла скрупульозно відновити маршрут, прокладений установкою Бук та супроводжуваними транспортними засобами. Спочатку ми робили це головним чином за допомогою перехоплених телефонних переговорів і видео- і фотокадрів, знайдених в соціальних мережах. Після того, як в минулому році ми розмістили заклик, до нас звернувся ряд свідків, яких ми допитали і які дали свідчення про те, що бачили пересування установки БУК.

Слідчі групи JIT провели слідчі дії із встановлення низки місць запуску. Також були вивчені два місця в безпосередньо поблизу селища Зарощенське або Зарощенське. Ця зона була вказана, серед інших, Міністерством оборони Російської Федерації, як місце запуску ракети. При цьому було наголошено на тому, що ця зона перебувала під контролем України. Однак розслідування показало, що запуск здійснювався не з цієї зони. Крім того, виявилось, що ця зона не була під контролем України, але перебувала під контролем проросійських сепаратистів.

У перехопленій телефонній розмові двох сепаратистів, що відбулася у червні 2015 року, мова йде про інформацію, яка очевидно поширювалася в той момент, про те, що Боїнг (рейс МН17) був нібито збитий зенітним комплексом з селища Зарощенське. Один з учасників бесіди напевно знав, що Зарощенське не було місцем запуску, а також що Зарощенське в той момент перебувало в руках сепаратистів. Об'єднана слідча група JIT має також і інші докази, що підтверджують цей висновок.

Для точного встановлення місця запуску слідчі групи JIT проводили різні види слідчих дій. Ці слідчі дії проводилися як в Україні, так і в Бельгії, Австралії та Нідерландах і охоплювали як криміналістичну експертизу, так і тактичні розслідування і розслідування різних видів цифрової телекомунікації. Так, в числі іншого, група фахівців відвідала в червні 2015 р. зону катастрофи. При цьому експерти відібрали зразки ґрунту з різних місць, які фігурували як можливі місця запуску. Ці зразки були передані на експертизу в Нідерландський Інститут криміналістичної експертизи (NFI). Також на місці були здійснені заміри мереж для визначення місць і діапазону сигналів стільникових веж. Крім цього були проаналізовані і досліджені на предмет достовірності різного роду образотворчі матеріали. Були також допитані свідки, в числі іншого слідчим суддею з Нідерландів.

За минулі два роки слідча група збрала значну кількість доказів, що мають відношення до місця запуску. В результаті ми дійшли висновку, що запуск був здійснений з сільськогосподарського поля біля смт Первомайське. Йдеться про поле площею 500 на 600 метрів. У радіусі 5 кілометрів це найвища точка. Поле оточене деревами по всім сторонам, крім західної. Вже раніше Рада безпеки Нідерландів (OVV) дійшла висновку, що ракета була запущена в зоні 320 квадратних кілометрів на південний схід від Грабово. Поле у селища Первомайське входить в цю зону.

Цей висновок, зроблений Об'єднаної слідчою групою JIT, знайшов своє підтвердження у матеріалах, нещодавно отриманих від Сполучених Штатів Америки і Європейського управління космічних досліджень.

США

У відповідь на нідерландський запит про правову допомогу США надали звіт, в якому було викладено оцінку інформації про напад на авіалайнер рейсу МН17. Цей звіт може бути використаний в суді. Влада США дійшла висновку, що авіалайнер рейсу МН17 був збитий ракетою SA-11 класу земля-повітря, відомої також під назвою зенітного комплексу БУК, випущеної з місця, що знаходиться приблизно в шести кілометрах на південь від села Сніжне (Сніжне) на сході України.

Цей висновок відповідає відстані до вищезазначеного місця запуску у селища Первомайське. Влада США пояснила, як вона дійшла до такого висновку. Крім того, США вказали, що впевнені в тому, що запуск не міг бути зроблений із зенітних комплексів України, і що сценарій «повітря-повітря» неможливий.

Служба військової розвідки і безпеки Нідерландів (MIVD) і Національний прокурор по боротьбі з тероризмом ознайомилися з матеріалами, що лежать в основі даних висновків і є державною таємницею (розвідувальною інформацією), і поділяють даний висновок на основі наданої інформації та пояснень.

ESA

Європейське управління космічних досліджень ESA інтенсивно допомагала у пошуку цінних для розслідування супутникових зображень. Управління ESA не тільки надало зйомки, зроблені супутниками, але й висновки експертів, які ці зображення проаналізували. У питанні встановлення місця запуску висновки управління ESA підтверджують висновки слідчих групи JIT.

На завершення хочу повідомити, що нещодавно Російська Федерація знову надала інформацію у відповідь на низку ще не виконаних прохань Нідерландів, поданих у рамках запитів про правову допомогу. Надані матеріали в деяких аспектах підтримують не всі висновки, які представляються сьогодні. Однак з огляду на велику кількість і розмаїття інших зібраних слідчою групою JIT доказів, ми не відчуваємо жодних сумнівів у вірності представлених нами сьогодні висновків.

Відносно «нових» первинних радіолокаційних зображень (РЛЗ), про які заявила Російська Федерація в минулий понеділок, можемо сказати, що ці зображення ще не

передані групі JIT і, таким чином, ще не були досліджені. Зрозуміло, дані РЛЗ будуть досліджені відразу після того, як будуть передані в наше розпорядження.

ВИСНОВКИ:

Виходячи з вищесказаного, група JIT прийшла до висновку, що авіалайнер рейсу MH17 був збитий ракетою серії 9M38, запущеної з самохідної вогневої установки БУК з сільськогосподарського поля в районі смт Первомайське. Даний район на той момент перебував під контролем проросійських сепаратистів. Самохідна вогнева установка БУК доставлена в Україну з Російської Федерації і, після того, як вона була використана для атаки на авіалайнер рейсу MH17, була знову повернута на територію Російської Федерації.

V Причетні особи

Вашій увазі були представлені висновки про те, що сталося і де це сталося. Не все у вищесказаному є новим. Але головним сьогодні є те, що кримінальне розслідування в даний момент досягло такої фази, коли наведені висновки можуть бути підтверджені доказами. Звичайно, останнє слово належить суду.

Залишається дати відповідь на питання про те, хто несе за це відповідальність? Хто був причетний до постачання, доставки, охорони і вивезення комплексу БУК і (або) до нападу на авіалайнер рейсу MH17. За минулі два роки в цій частині розслідування зроблені важливі кроки, але розслідування ще не завершено. Зараз, коли ми точно знаємо, що сталося з авіалайнером рейсу MH17, розслідування зможе бути повністю направлено на пошуки відповідей на подібні питання.

Хоча ми сьогодні ще не можемо проінформувати про результати розслідування, спрямованого на виявлення винних, ми вже можемо повідомити, що визначено приблизно сто осіб, які тим чи іншим чином можуть бути пов'язані з нападом на авіалайнер рейсу MH17 або транспортування зенітного комплексу БУК. Особи цих 100 людей нами вже встановлені. Вони були виявлені завдяки різним джерелам, таким як перехоплені телефонні розмови і свідчення свідків.

Серед іншого мова йде про осіб, які відіграли активну роль в отриманні комплексу БУК і організації його транспортування на місце запуску. Серед них є ті, хто внесли свою частку в матеріально-технічне забезпечення і підтримку. Це, серед іншого, ті, хто супроводжував транспортування комплексу БУК.

Не всі ці особи стають підозрюваними автоматично. Для винесення оцінки про те, чи скоїли ці особи кримінальні дії, і, таким чином, про те, чи можуть вони бути кваліфіковані як підозрювані, в числі іншого, важливо прояснити картину ієрархічної структури при застосуванні даного виду озброєння.

Хто дав наказ доставити комплекс БУК і хто дав наказ збити авіалайнер рейсу MH17? Прийняв екіпаж таке рішення самостійно або він виконував команду згори? Що було відомо особам, які брали участь у цій операції? Всі обставини такого роду грають роль у вирішенні питання про те, хто буде кваліфікований як свідок, а хто в якості підозрюваного.

Для слідчої групи JIT важливо прояснити картину про те, яку роль відігравали усі причетні, і тому сьогодні ми знову звертаємося до свідків. Перш за все, ми закликаємо свідків, які мають внутрішню інформацію, які можуть надати додаткові відомості про роль різних причетних осіб, звернутися до Об'єднаної слідчої групі JIT.

Кримінальне право України передбачає різні можливості для тих, хто готовий дати свідчення, як, наприклад, права для осіб, які добровільно повідомляють про вчинення правопорушення, або можливість зниження міри покарання при сприянні слідству.

На Інтернет-сторінці Об'єднаної слідчої групи JIT приведена інформація для свідків, готових дати свідчення. Адреса сторінки www.jitmh17.com

Сьогодні на Інтернет-сторінці Об'єднаної слідчої групи JIT ми також опублікуємо низку записів телефонних розмов з проханням надати інформацію щодо різних фрагментів даних розмов. Ми просимо тих, хто знає учасників цих розмов, повідомити про це Об'єднаної слідчій групі JIT.

На завершення: Скільки ще часу займе кримінальне розслідування, сказати, на жаль, неможливо. Це залежить від того, як розслідування буде розвиватися далі, і від свідків, з якими ми зможемо поговорити. І сьогодні це розслідування триває повним ходом.

З цією метою вчора було продовжено угоду про роботу Об'єднаної слідчої групи JIT. Таким чином, наша слідча група буде як і раніше докладати спільні зусилля, спрямовані на успішне завершення цього важливого розслідування.